

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In Qvibus Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt I. Religiosis omnibus, cujuscunque Ordinis sint, valde consentaneum esse proximorum saluti, ac peculiariter Infidelium conversioni studere.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38601

effugiens manus, Guam Baptismi gratiâ se contulit. Huius in persona quando ad aliorum conversionem haud leve momentum est, dabû operam uti doctrina quidem ac moribus in Divi Pauli Collegio cum alumnis ceteris imbuatur: quod verò ad vitium cultumq, attinet, lauto se parasum hospitio, mea impensa copiosè ac liberatè habeatur. Significavit it ipse mihi per litteras ad Ceilani regnum sibi jus actionemque competere: videbis quidnam hoc sit: totamque rem probe exploratam & cognitam ad me perscribes. Quod autem Tyrannus in suos populares, qui Evangelio credidè tam crudeliter saevit, seras quidem illas, verum anen debitas tanto scelere parvas ab eo per te quam primum exigi volo: & gravem audacia mercedem statui: quo intelligant omnes nihil esse mihi antiquius, quam ut omni ex parte integri, incolu-meque ferventur, qui à demonum castris ad Christianam transferant.

Ab Ethnicis artificibus, Christi Domini, Virginis Matris, & Sanctorum imagines pingi, atque adeo circumferri venales, nimis decorum est nomini Christiano. Tu ergo cum proscriptioni aut virgarum minus edices, ne cui profano tabulas ejusmodi pingere, aut vendere quoquo modo in posterum liceat. Paraciale Covini templum, it emq, Colani, dudum inchoata, patere imbribus putrifacienda, turpissimum est. Vtrumque tu architectis ac fabricis adhibitis, quam primum tegendum ac perficiendum curabis. Placet

etiam in vico Noraa templum Divo Thoma Apostolo fieri; Calapore captam sancta Crucis edem absolvis Itemque in Ciorano Insula templum excitari: Præterea, locis idoneis auditoria, scholas institui, ad quas stans diebus non Christiana modo plebs Catechismi causa, verum etiam Ethnicis ad audiendum Evangelium vel invitè conveniant.

Quando quidem in ista mea ditione mihi primum omnium & maximum est obsequium Dei, & Christiana Religioni amplificatio, cupio vehementer è Terranis quoque & Bardesibus sinibus, quibus mihi nuper Idalcæan cessit, idolorum cultum, ac profanas gentium superstitiones prorsus evelli. Id quod citra tumultum ac vim hoc præsertim initio fiat. Expedis, rationibus ac disputationibus quam lenissimè populos edoceri, quanto in errore, ac veritatis ignorantia versentur: quamque vel perperam, vel impium sit, cultum uni debitum DEO, simulacris lapidibusque ab homine tribui. Porro ad eas pellendas tenebras cum alios viros adhibebis virtute & eruditione præstantes, tum verò tu ipse primarios gentis evocare, alloqui, monere non desines, atque omni ratione ad Christum allicere. Qui sese dederint, hosce, in fidem receptos, non tueris modo, sed etiam pro suo quemque captu sorsibus ornabisque. Hac omnia scito majorem in modum nobis esse cordi: que singula te pro tua industria & probitate sedulo curaturum esse confidimus. Almerini 8. Idus Martias. M. D. XLVI.

DE PROCURANDA CONVERSIONE OMNIUM GENTIUM

LIBRI II.

PARS SECVNDA.

Religiosorum omnium instituto congruere, Hæreticos, aut Infideles juvandi studium.

Religiosis Ordinibus, quantumvis solitudini, ac contemplationi vacent (exceptis forsitan illis, qui Eremiticam vitam profitentur,) valde esse consentaneum, immo expedientissimum, Ecclesiæ conatibus in animarum conversione adjuvare, ostenditur tam ex regulis ac institutis Religiosorum omnium, in quibus animarum studia non interdiciuntur, quam ex multis aliis argumentis. Immo verò Religiosos omnes præ aliis huic functioni esse aptissimos, tum ex fructu à Religiosis Ordinibus in Ecclesia DEI percepto, tum ex aliis capitibus plenissimè comprobatur.

CAPVT I.

Religiosis omnibus, cujuscunque Ordinis sint, valde consentaneum esse proximorum saluti, ac peculiariter Infidelium conversioni studere.

Quamvis ad Petrum ejusque Successores, quibus universalis Ecclesiæ à Christo commissa est, singulari quadam ratione, & debito per Thom. à Jesu Oper. Tom. 1.

tineat, ex non ovibus oves facere, ut ovile unum in Ecclesia consurgat; quia tamen Romani Pontifices per se ipsos id præstare non possunt, decreverunt viros idoneos sibi coadjutores eligere, qui ipsorum auctoritate officium hoc prædicandi gentibus Evangelium obirent: nam et si Episcoporum, qui hac in parte Apostolis successerunt, munus hoc esse videatur; tamen neque Episcopi omnia præstare possunt, & ipsi etiam suarum dioceseon limitibus conclusi sunt. Quare Religiosos Ordines Pontifices sibi in hac functione tanti oneris socios assumpsērunt, qui Apostolica auctoritate freti, totum terrarum orbem

ut bene doctrina luce lustrarent, ac vitæ pietate, & ardore inflammarent. Et quamvis in Ecclesia olim fuerit concertatio maxima, an Religiosis etiam Medicantibus munus prædicandi, Sacramentaque administrandi competeret: surrexit enim Guilielmus quidam oppidi Amatoris, eique amentia, & scelere pares alii Doctores Parisienses, qui tum voce, tum iustis voluminibus editis, nec literis studere, nec ad populum concionari, nec penitentium confessiones excipere, licitum esse Religiosis affirmarunt; ea potissimum ratione ducti, quia Monachis potius plangendi, ac contemplandi, quam docendi officia competere. Repugnarunt tamen accerrimè his, qui Dei gloriæ, animarumque saluti adversabantur, duo utriusque illius temporis lumina, B. Thomas, & D. Bonaventura: & hic quidem *pauperum Apologiam*, ille verò opusculum edidit *contra impugnantes Religionem*.

Sed antequam D. Thomæ argumenta proponam, illud est præclarum inter alia, ac primo loco ad horum impietatem improbandam præmittendum, quod, etiam olim, antequam Monachi Sacerdotum munere fungerentur, ipsorum illa erant propria, jugis scilicet oratio, psalmodia, vigilia, jejunia, & alia exercitationes, divinorum contemplatio, atque ipsa vivendi ratio victu, vestitu, & loco à reliquorum hominum communione, juxta nominis ethymologiam distincta: Monachi enim appellati sunt ab individua illa, & singulari vita, & à rebus aliis separata, quam proficiebantur. Unde apud Dionys. Areopag. universus ille consecrationis ritus, quem ipse c. 6. *Ecclesiast. Hierarchia* affert, secessionem hanc, & separationem, ac transformationem, in vitam unificam, & Dei contemplativam designat. Extant hæc de re plurima Patrum decreta apud Gratianum, & apud Ivonem. Ex Concilio quidem Nicæno *Canone sexagesimo primo*, inter Arabicos legitur, ut Monachorum conversatio juxta eorum nomen à reliquis sit discreta. In Chalcedonensi autem *cap. 4.* Monachorum vita, oratione, jejuniis, quiete, & clausura definitur. Hieronymus verò ad Riparium, ad Paulinum, ad Heliodorum, ad Rusticum, & ad Desiderium, solitudinem, orationem sine intermissione, vigiliis, laborem manuum, Divinorum contemplationem, ac vitam penitentem ex Apostolico instituto profus ab aliis se junctam, & pro illorum nominis ratione singularem, propria illorum esse docet: ac proinde omnes serè Monachi olim solitariam, & eremiticam vitam ducebant.

At verò postquam Monachi ad Presbyterorum, ac Sacerdotum gradum ascenderunt, jam ipsorum Religiosorum Sacerdotum illa propria officia sunt, ex ipsa Christi institutione, ut saluti hominum procuranda, tanquam coadjutores Dei incumbant, disciplina morum, & doctrina fidei alios ædificent, verbi ministerio, Sacramentorum administratione, vita exemplari, & oratione populo prolant. Denique (sicut à Dionysio traditum est) ut purgent, illuminent, & perficiant alios, quæ actiones propriæ sunt Ecclesiasticæ Hierarchiæ, quam Christus secundum exemplaris sui cælestis formam in terris instituit, hoc est, ut legatione inter homines pro Christo fungentur, & opus illud promoverent, quod Christi atque Apostolorum est; quodque solum toti Ecclesiasticæ Hierarchiæ fuit demandatum, quam institutam à Christo Domino accepimus, ad retinendam doctrinam ab eo traditam puritatem, at-

que ad excitandos, & juvandos homines, ut æternam salutem consequantur.

Quæ cuncta adhuc clariora sunt ex Evangelicis, & Apostolicis libris, atque ex ipsa Patrum canonica institutione, uno ordine dicentium, ordinem universum Sacerdotum uni huic operi consecratum fuisse, ut ab omnibus aliis curis liberum, & immunem esset, ne qua re impediri, vel retardari posset ab eo ministerio, quod principem locum in Ecclesia Dei tenet, ut gravissimè, & eleganter multi Patres affirmarunt. In primis S. Greg. Nazianz. in Apolog. *Presbyteri* (inquit) *officium, cælestem quandam vitam requirit, primo purgari, deinde purgare; sapientia instrui, & sic alios sapientes reddere; lumen fieri, & alios illustrare; accedere ad Deum, & alios adducere; sanctificari, & alios sanctitatem adferre.* S. Joannes Chrysostomus *Hom. 1. in Marcum: Sacerdotalis officij est posse docere populum.* S. Hieronymus ad *Rusticum Monachum, Epist. 4. sic* (inquit) *viva in Monasterio, ut Clericus esse merearis.* & infra: *Multo tempore disce, quæ postmodum doceas. Quod si populus, vel Episcopus in Clericum te elegerit, age ea, quæ Clerici sunt.* Sic Hieronymus; quibus clarè innuit Monachos Clericos omnia Ecclesiastica munera Clericorum propria debere exercere.

Quis verò primus fuerit, qui in Occidente Monachismo inseruerit Clericatum, prædicatur à S. Ambrosio *libro 10. Epist. 82.* S. Eusebius Episc. Vercellensis: quod & ipsam præstantissimum vitæ genus S. Martinus Episcopus Turonensis transtulit in Gallias, & S. Augustinus in Africam, & ante ipsos in Orientem Basilium Magnus, qui omnes admirabili quadam connexione duo hæc perfectissimæ vitæ genera, Clericorum, & Monachorum, eorumque functiones in unum patenter conjungentes, tanquam splendissimis luminaribus sibi ipsis, aliisque lucentibus Christi Ecclesiam exornarunt. Ex quibus, aliisque innumeris Patrum testimoniis, quid addat Presbyterium ad Monachismum, quæ, & quales virtutes requirantur in eo, qui tractaturus est de æterna animarum salute, non obscure constat: ob quam causam Religionum Institutores monastico Instituto Sacerdotalis officij dignitatem, ac curam adjunxerunt, & atque ex eo proximorum salutem procuranda, quasi quodam debito se altinxerunt.

Quare Gregorius Nazianzenus in Oratione fanebri de *S. Basilio*, ex hoc maxime Basilium commendat, quod pietatis Gymnasia, sive Monasteria extruxerit, ut & Monachi contemplationi, & aliorum salutem jugiter studerent. Hoc igitur Basilii Institutum & inceptum in posteriorum Religionum institutione magnos progressus fecit: Nam Monastica disciplina, & sacerdotii virtutes, & utilitates ita unius vitæ communione permixtæ sunt, ut verè illius solidæ virtutes, atque utilitates Sacerdotii ministeriis, & exercitatione extra umbram, & solitudinem positæ illustriores fiant, & quàm maxime fructuosæ. Quippe Sacerdotii ministeria Religiosis virtutibus adjuta tranquillitatem animi, & puritatem non impediunt, sed potius perficiunt, & oratione, ac divinorum contemplatione quasi accensa ferventius, & cum uberiori animarum fructu exercentur. Unde item fit, ut aliorum utilitas cum propria utilitate conjuncta semper sit; nam in omni ministerio, & actione ad renovationem spiritus perpetua veteris hominis mortificatione, ad augmenta virtutum, ad majorem Dei gloriam, Religiosorum Ordinum auctores, & Duces temper aspirant.

Nam

Nam postquam Basilicus sanctissimis legibus Religiosos, tam in ordine ad propriam salutem tuendam, quam ad proximorum juvandam, procurandamque Evangelicam lux in Occidentem illata, caliginem Europæ discussit, surrexit almi-
ficus Monachorum Pater Benedictus, cujus Regulas plurimi sunt amplexi. Bernardus quoque ac ceteri Ordines, præcipue verò illi quatuor, qui Mendicantium vocantur, illuxere mundo, minantemque ruinam Ecclesiæ indefesso labore sustentarunt, instaurarunt, atque in varias nationes propagarunt; idemque alii Ordines executi sunt, qui veluti novæ cohortes prodierunt in campum, animasque quam plurimas à laqueis Diaboli in Evangelii lucem, ac libertatem revocarunt, ut latius sequentibus exemplis demonstrabitur.

Convenientissimè igitur Religiosi, postquam Sacerdotes functiones Monachati sunt annexæ, prædicandi, ac docendi munus exercent. Quare merito sententiam Guilielmi D. Thom. *Opusc. 19. cap. 4.* in primis centes erroneam, & in proœmio ejusdem *Opusc.* asserit Diabolum invadam divinæ gloriæ & humanæ salutis per ministros suos (loquitur de Guilielmo, ejusque complicibus) gloriæ Dei, & animarum salutem niti impedire. Et *Secunda Secunda. quæst. 187. art. 1.* Stultam, inquit, esse opinionem dicentium, quod status Religionis impedimentum adferat talia exequendi. Ecce, qua ratione D. Thomas errorem, & stultitiam centes asserere, Religionis alicui esse contrarium saluti proximorum, prædicatione verbi Dei, aut confessionum auditione consulere. loquitur autem D. Thom. ut luce clarius constat ex contextu, de omnibus Religionibus, tam de iis, quæ sunt institutæ ad vacandum contemplationi, ut sunt Monachales omnes, quam de illis, quæ actioni & contemplationi vacant, ut ipse docet in *cap. primo ejusdem Opusc.*

Hanc verò sententiam tribus inter alia convincit argumentis. Primum asserit, illudque egregium *2. 2. q. 187. art. 1.* ubi querens D. Tho. an liceat Religiosis prædicare, & docere: Respondet, non solum non impediri ratione status Religiosos ab hoc munere, sed potius esse magis idoneo exercitio sanctitatis, quod assumpserunt: *Stultum enim est (inquit) docere, ut per hoc, quod quis in sanctitate magis promoveatur, efficiatur minus idoneus ad spiritualia officia exercenda: & ideo stulta est quorundam opinio dicentium, quod ipse status Religionis impedimentum asserat talia exequendi, quorum errorem excludit Bonifacius Papa in cap. sunt nonnulli. 1. 2. ubi sic dicitur: Sunt nonnulli nullo dogmate sulti, audacissimi quidem zelo magis amaritudinis, quam dilectionis inflammati, asserentes, Monachos, qui mundo mortui sunt, & Deo vivunt, Sacerdotalis officij potentia indignos: sed omnino labentur, quod ostendit; primo quidem, quia non contrariatur Regula: subdit quippe, Neque enim D. Benedictus Monachorum Præceptor almiificus hujusmodi rei aliquo modo sinit interdicit: & similiter nec in aliis Regulis hoc prohibetur. Secundo prædictum errorem improbat ex idoneitate Monachorum, cum in fine capituli subdit: Quanto quisque excellentior est, tanto illis, scilicet spiritualibus operibus, potentior. Hac tenus D. Thomas. Ubi clarissimè probat, non solum non repugnare instituto Religionum prædicare, & docere; sed etiam Religiones, quanto sanctiores, eò aptiores animarum salutem procurandæ.*

Sed ut perfectius vig hujus rationis à Divo Thoma adductæ expendatur, ante omnia ani-

madvertere oportet, D. Thomam prædicto *art. 1.* querere, An liceat Religiosis prædicare, & docere? & affirmantem partem, damnatâ contrariâ sententiâ, ut stulta, & erronea, sequitur, eo fundamento Bonifacii Papæ potissimum ductus, quia Religiosi sunt capaces dignitatis Sacerdotalis, cui annexa est potestas prædicta munera exercendi, ut jam dixi, ac proinde non solum apti ad prædicandum, sed quanto sanctiores alii, tanto aptiores huic sacræ functioni, maxime cum à nulla Regula Religionum prohibeatur id ipsum.

Præterea dicto *Opusc. 19. art. 2.* id egregiè confirmat D. Thom. quia consilium non potest esse (inquit) de eo, quod contrariatur consilio, vel præcepto: sed docere cadit sub præcepto, vel consilio, ut patet Matth. ult. Euntes docete omnes gentes, &c. *Matth. Gal. 6. Vos qui spirituales estis, hujusmodi instruere in spiritu lenitatis; non ergo de non docendo potest esse consilium.* Et confirmat D. Thom. Consilia, quæ Dominus proposuit, immediatè ab apostolis servari voluit, ut eorum exemplo alij ad obeunda consilia provocarentur: unde Paulus 1. Corinth. 7. Consilium de virginitate proponens (dixit) Volo omnes homines esse sicut meipsum: sed observatio hujus, quod dicunt consilium, scilicet abstinere à docendo, ad Apostolos non pertinebat, cum ipsi ad docendum in universum Orbem mitterentur: non ergo abstinere à docendo sub consilio cadit. Hac tenus D. Thomas.

Igitur majoris perfectionis esse non potest, abstinere à doctrina, & prædicatione: tum etiam si non potest esse consilium, neque præceptum de non prædicando, aut docendo, non poterit doctrina, aut prædicatio verbi Dei esse contraria alicui instituto.

Et quanquam Doctor Angelicus scriptis ipsis, Dicos autem multò gravius, & acerbius factis illorum temeritatem, qui animarum salutem adversabantur, patefecit: Guilielmus enim ab Alexandro IV. Rom. Pontif. Romam evocatus, in publico Cardinalium confessa convictus, damnatusque est, atque non solum ejuslibet igni traditus, sed & ipse quoque ejus auctor Canonatu, ac redditibus Ecclesiasticis exutus, atque insuper à Ludovico Rege à tota Gallia relegatus. Stant hodie in compendio privilegiorum Ordinis Prædicatorum antiquo, varia Alexandri IV. contra Guilielmum, ejusque librum, & sectatores decreta, quæ etiam habentur in Conventibus Parisiensibus authentica.

CAPVT II.

Religiosi omnes præ aliis aptissimi sunt animarum conversioni procurandæ.

Illud inter cetera maxime pios Religiosorum animos ad opus conversionis suscipiendum movere debet, quod eorum status, vitæ & instituti ratio præ omnibus aliis magis idonea, & aptior huic animarum culturæ censetur, idque propter multas rationes, five causas, quarum aliquas adducit Angelicus Pater D. Thomas *Opusc. 19. c. 2.* ex quibus tres præcipuas desumemus: Prima, quia convenientissimè doctrinam Evangelicam docet, qui non solum præcepta, sed etiam consilia servat: secundum illud: Copie JESUS facere, & docere: hujusmodi sunt omnes Religiosi; convenientissimè igitur omnes prædicant. Secunda: illi maxime sunt idonei ad docendum, qui